

*„Kis Déva vára a bokor
Épül anyám hamvaiból.
Fogytán a könnyem – férfi lettem.
Madárka rí, kiált helyettem.”*

Ratkó József : Déva vára

Bár a feladat egy konkrét helyszín problémájára keres választ, úgy gondoljuk, a megoldást egy sokkal alapvetőbb elv szerint kell megtalálni.

Regéc vára – mint minden, a történelem viharait átvészelő vár – az évszázadok során számtalan fejlődési fázison ment keresztül: épült és pusztult is. Azt gondoljuk, hogy “eredeti állapota” nem létezik, nem definiálható, hiszen a különböző korok során mindig más és más képet mutatott. Ezért véleményünk, különösen egy ilyen mértékben lepusztult rom esetében, hogy a rekonstrukció vagy a helyreállítás nem jó válasz, mivel nincsen megbízható forrás a vár egyetlen “eredeti” állapotáról sem.

A vár jelene: ROM. Egy rekonstrukciós újjáépítés esetében mindössze önmaga múzeumát állíthatnánk elő, ami jó szándékkal sem tükrözhetné a vár teljes történelmét. Ezt – a történelem bemutatását – megteszik helyettünk a könyvek, rekonstrukciós rajzok. A hely szellemét megmutatni, érthetővé, átélhetővé tenni sokkal inkább azzal lehet, hogy mai gondolatokkal, eszközökkel tesszük hasznossá, használhatóvá.

Regéc települése persze joggal szeretné használni, hasznosítani a helyet és illő módon más érdeklődők számára is bemutathatóvá tenni. Ezt a vágyat kell értelmezve, ésszerű megoldást adni.

A romos állapotban lévő falak állagmegóvása elsődleges. Ám a műemlékvédelem saját maga által is vitatott kérdése – miszerint hogyan, milyen anyagokkal folytatható egy ilyen szerkezet, vagy hogyan fedhető le egy régvolt tér – újabb és újabb vitákat szül.

Tervünk alapgondolata a rom ROMként való kezelése. A romokat benövi a gaz. Ezt a tényt hangsúlyozzuk, mikor azt állítjuk, hogy a falak teljes visszaépítése szükségtelen, még akkor is, ha teljes bizonyítást nyer “eredeti” állapotuk. Ez rekonstrukciós rajzokon rögzíthető a jövő nemzedékek számára. A ROMhoz kizárólag olyan mértékben teszünk hozzá újat, amely a falu életének, ünnepeinek és az érdeklődők látogatásának céljait minimálisan szolgálja.

A vár megközelítése, a bejárat, akárcsak az egész vár, a korok során mindig változott. Lehet újabb és újabb feltételezésekbe bocsátkozni ennek helyét illetően, ám “eredetit” úgysem tudunk reprodukálni, hiszen legjobb esetben is csak választhatnánk a

számtalan létező “eredeti” közül. A meglévő földút megfelelő feltárást biztosít, így annak vonalát folytatva, egy a terep rétegvonalait követő deszkázott gyalogösvényen közelítjük meg a rom udvarát észak–nyugat felől (a jelenlegi, mesterségesen kialakított, a Kútbástya sarkába vágott bejárat a rekonstrukciós munkálatok végéig megtartható).

A gyalogösvény egy a terepre ültetett lépcsőhöz vezet, melyen feljutunk egy fa burkolatú, konzolos teraszra. Egy – szintén – fa szerkezetű, a terepre ülő épület mellett haladunk felfelé, mely maga a fogadóépület. A terasz szintjén található benne egy jegyárusító, ahol egyéb kiadvány-, emléktárgy- és büfé kiszolgálás is történik. Mellette nemek szerint megosztott vizesblokkok. Az épület kizárólag a szerkezet állagmegóvása által megkívánt mértékben hőszigetelt, temperáló fűtés igény szerint biztosítható, hiszen a rom látogatottsága a tavasztól őszi tartó időszakokra korlátozódik.

Ez a teraszkonzol derékszögben elfordulva, majd előbb falként felkanyarodva és ismét vízszintesbe fordulva képezi a vélt kápolna mai helyét. A kanyargó lemez padlót és mennyezetet adó felületei között üvegfalak határolják a kápolna másik három oldalát, melyek a konzol szélétől beljebb húzódnak. A konzol ellebeg a várudvar viszonylagosan síkká rendezett, de eredeti terepszintje felett, szélével sem ér hozzá a romhoz, jelezvén: jelen vagyok, funkciót töltök be, de határozottan más, mai vagyok.

Erre a geometrikus építményegyüttesre és magára a romra nő rá, nő följe – analóg kép: “a romokat benövi a gaz” – egy lécvázból álló, organikus, nőtt szerkezet. Ez lehetővé teszi, hogy nagyobb létszámú rendezvények alkalmával egy nagyobb, összefüggő felület lefedhető legyen azzal, hogy erre a vázszerkezetre tetszés szerinti anyagú – textil, plexi – felületeket beakasszunk, felszereljük. Ez egy bávikor bővíthető szerkezet, a vár további részeinek feltárása után folytatható a déli illetve nyugati végek felé. Lényege: lefedés csak szövetszerűen, a természetes, vadon élő növényzet módjára a falakat benövő, de azokat nem lefedő, az “eredetileg” nem beépített terek fölé kerül.

Anyaghasználatban törekedtünk a fa, mint természetes, megújulni tudó, újrahasznosítható, anyag előnyben részesítésére, amely látványban is a természetközeli érzést erősíti.

A kanyargó konzol tartószerkezeti megvalósítását acél rácsszerkezettel képzeljük, mint ahogyan a kápolna tetőfödémét is acél I-szelvények tartják. A fogadóépület tisztán fagerendákból épül a boronafalas kialakítás mintájára. A gyalogösvény deszkázata a terepből kiálló acél konzolokra ül fel, az acél konzolok közé sodronykorlát készül.

